Adroddiad i’r Pwyllgor Archwilio Cymunedau 25 Tachwedd 2013
Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol a Chamau Gweithredu Sir Ddinbych yn sgil Llifogydd Tachwedd 2012
Atodiad 2 – Yr Wybodaeth Ddiweddaraf am Argymhellion yr Adroddiadau Ymchwilio i Lifogydd Tachwedd 2012

1. Llanelwy

Canfu’r ymchwiliad a wnaed gan Gyfoeth Naturiol Cymru ar ôl y llifogydd, fod yr amddiffynfeydd presennol yn Llanelwy’n diogelu yn erbyn digwyddiad 1 mewn 30 i’r gogledd o’r A55 (ger Parc Roe) ac yn erbyn digwyddiad 1 mewn 75 i’r de o’r A55. Mae hyn yn is na’r safon diogelwch sy’n cael ei ystyried yn addas. Ar hyn o bryd mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn ystyried opsiynau tymor hir i leihau risg llifogydd i lefel sy’n fwy derbyniol ac mae yn y broses o weithredu mesurau tymor byr i leihau’r risg yn y cyfamser:

- Tymor byr
    - Codi arglawdd Parc Roe i sicrhau’r safon ofynnol o ran diogelwch o 1 mewn 75 nes gellir cael ateb tymor hir (gwaith wedi ei gwblhau)
    - Gwneud addasiadau i Bont Spring Gardens, yn cynnwys gosod rhwystrau y gellir eu symud a gwneud addasiadau i’r ffens rhwyllwaith uwchben dec y bont (gwaith i ddechrau yn Hydref 2013).
    - Clirio coed rhwng tafarn y New Inn a chydlifiad afonydd Clwyd ac Elwy (yn parhau fel rhan o brosiect wyth mis)
    - Gwelliannau i systemau telemetreg i fesur lefelau a llif yr afon yn fwy cywir.

- Tymor hir
    - Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi dechrau ar y gwaith o gynllunio a dylunio opsiynau tymor hir fel rhan o broses a allai gymryd o leiaf tair blynedd. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru’n disgwyl cwblhau astudiaeth arfarnu prosiect erbyn Gwanwyn 2014 i’w gyflwyno i Lywodraeth Cymru (LlC) ar gyfer ei gymeradwyo. Yn amodol ar gyllid gan LlC, gallai’r gwaith adeiladu ddechrau yn 2015/16. Mae’r Cyngor, ynghyd â Chyfoeth Naturiol Cymru, wedi bod yn cynnal trafodaethau gyda LlC ynglŷn â dyrannu arian ar gyfer y prosiect.
    - Yr opsiynau sy’n cael eu hasesu fel rhan o’r prosiect yw codi’r byndiau amddiffynfeydd llifogydd yn barhaol trwy Lanelwy, tynnu / codi pont Spring Gardens, gosod byndiau amddiffynfeydd llifogydd i lawr yr afon yn Llanelwy a storio dŵr ar ddechrau’r rhwydwaith i fyny’r afon. Bydd y broses asesu’n nodi pa opsiwn yw’r mwyaf cost effeithiol. Mae'n bosibl y bydd yr ateb a ddewisir yn gyfuniad o wahanol opsiynau.

2. Rhuddlan, yn cynnwys Sarn Lane

Dylai’r mesurau tymor hir arfaethedig i leihau risg llifogydd yn Llanelwy hefyd leihau’r risg i gartrefi yn Rhuddlan ac o gwmpas.

3. Lower Denbigh Road

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi ehangu ei wasanaeth rhybuddio rhag llifogydd i gynnwys cartrefi ar eu pennau eu hunain yn Lower Denbigh Street. Bydd y gwasanaeth yn weithredol ar 23 Hydref 2013 a bydd swyddogion Cyfoeth Naturiol Cymru'n ymweld â'r ardal i hyrwyddo'r gwasanaeth ac annog trigolion i ymuno ag ef.

4. Brwcws, Dinbych

Mae'r Cyngor wedi gosod falfiau atal y llif ar 4 draen dŵr wyneb yng nghyffiniau tanffordd yr A525 i atal y dŵr o Afon Ystrad rhag mynd i ddraeniau a gorlifo i dai. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wrthi'n gwneud gwaith modelu hydrolig fel rhan o astudiaeth ddichonoldeb i ganfod atebion peirianyddol posibl i leihau risg llifogydd. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gobeithio cwblhau'r gwaith hwn erbyn Tachwedd 2013.

5. Llanynys

Bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn gwneud gwaith clirio ffosydd yn Ionawr 2014. Bydd hyn yn lleihau risg llifogydd yn ystod digwyddiadau llifogydd cymedrol, ond ychydig o effaith y byddai'n ei gael pe bai digwyddiad ar yr un raddfa â llifogydd Tachwedd 2012.

6. Gellifor

Mae'r Cyngor wedi comisiynu astudiaeth hydrolegol o ddalgylch yr afon a fydd yn rhoi gwell dealltwriaeth o lefel y risg llifogydd. Yn ei dro, bydd hyn yn galluogi i'r Cyngor ystyried opsiynau i leihau'r risg.

7. Glasdir, Ruthun

- Mae'r Cyngor wedi gosod bagiau tywod ar y bwnd amddiffynfeydd llifogydd presennol fel mesur dros dro i leihau risg llifogydd tra bod cynlluniau ar y gweill i ehangu'r bwnd yn unol ag argymhellion yr ymchwiliad annibynnol.
- Mae'r Cyngor wedi dechrau trafodaethau gyda Chyfoeth Naturiol Cymru ynglŷn â'r gofynion ar gyfer Caniatâd Amddiffynfa Llifogydd ac mae wedi comisiynu ymgynghorwyr i baratoi'r Asesiad Canlyniadau Llifogydd angenrheidiol. O ran ariannu, mae'r Cyngor yn cynnal trafodaethau gyda LlC ynglŷn â'r posibilrwydd o gael grant. Mae'r datblygwr tai, Taylor Wimpey (sy'n berchen ar y bwnd) wedi cynnig ariannu traean y gost.
- Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gweithio gyda'r Cyngor i ddatblygu cynllun llifogydd cymunedol ar gyfer ystâd Glasdir, sy'n cynnwys penodi wardeniaid llifogydd cymunedol.
- Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cynnal archwiliad o Afon Clwyd trwy Ruthun a cherddodd Aelodau Etholedig Rhuthun ar hyd yr afon ar 23 Hydref 2013.

8. Park Place, Stryd Mwrog, Maes Ffynnon, Rhuthun

- Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi gwneud gwaith i drwsio bwnd yng nghyffiniau Cae Ddôl (roedd y bwnd wedi erydu cyn y llifogydd o ganlyniad i weithgarwch dynol).

- Gosodir falfiau i atal y llif ar y cysylltiadau gyli ar yr A494 ar Stryd Mwrog i atal llifogydd o'r Afon Clwyd rhag llifo i'r briffordd.
- Gwnaed gwaith cynnal gan Gyfoeth Naturiol Cymru i wal gerrig ger yr Afon Clwyd ym Maes Ffynnon.

9. Llanbedr Dyffryn Clwyd

Mae Llywodraeth Cymru wedi cytuno â chynnig y Cyngor i waith gael ei wneud i newid cylfat allweddol cyn Cynllun Rheoli Risg Llifogydd Llanbedr. Bydd y gwaith yn cael ei gomisiynu yn Hydref 2013.

10. Loggerheads

Dim gweithredu.

11. Corwen

Dim gweithredu.

12. Glyndyfrdwy

Cynhaliwyd cyfarfodydd rhwng swyddogion y Cyngor â pherchnogion y tai a gafodd eu heffeithio a chynigiwyd cyngor ar sut i ddiogelu eiddo unigol. Nid yw'n ymddangos bod ateb syml i'r broblem.